

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

COSTUMS CATALANAS

El jovent de Torroella de Montgrí, ballant sardanas á la plassa.

(Inst. ESQUIROL)

CRÒNICA

EN MILÀ Y FONTANALS A L' UNIVERSITAT

DE las festas del Cinquantenari dels Jochs Florals, acabadas diumenge ab un castell de fochs, ne queda la glorificació d' en Milà y Fontanals y 'l seu busto á l' aula máxima de l' Universitat. Se pot dir que tot va anar bé, menos els mateixos Jochs Florals, d' una carrinclonería que feya pena á tothom.

La conmemoració del mestre de lletras ha sigut decorosa y seria, gracias á la vinguda del Sr. Menéndez y Pelayo, qui va llegir á l' Ateneo y després á l' Universitat un estudi casi casi definitiu de l' obra d' en Milà y de la seva fesomia espiritual. Ha sigut un foraster que 'ns ha ensenyat á recordar dignament á un mort, dedicantli una *Memoria* que no crech que tingui parió entre las que se n' han llegidas de «catalans ilustres». Y pera ferla valdre més, á la mateixa cerimònia del Ateneo un senyor vell representant de no sé quína corporació, volgué enrahonar avans, joh temeritat dels vells!, y 'l funerari president del Ateneo, va fer... somriure ab la presentació: *Té la paraula aqueixa portentosa maravella que 's diu Menéndez Pelayo...*

Panegírich d' un erudit per un erudit, vol dir que la commemoració ha estat una festa acadèmica, tot al revés d' una festa popular. Exactament lo que tenia de ser. En Milà y Fontanals y en Menéndez Pelayo se semblan y s' ajuntan perque fugen del poble y del tumulto de la vida, pera girarse de cara

Bust d' EN MILÀ Y FONTANALS,
inaugurat la senmana passada al Parch de Barcelona.

al passat. Pera ells no hi ha lluytas socials y polítiques que valguin, no més val lo qu' es als llibres ó lo que pot servir pera fer llibres. En Milà anava al poble buscant cansóns, com el destilador talla flors pels alambichs, ó 'l naturalista cassa papallonas pera clavarlas á las capsas de cartró.

Jo l' he conegut á n' en Milà y Fontanals, sis anys avans de morir-se, quan jo 'n tenia quinze. La seva classe de l' Universitat, al recó del claustre esquer, s' omplia d' estudiants de Lleys, qu' eran més d' un centenar per mitja dotzena de *filosops*. La desgavellada organització de l' ensenyansa superior encarregava al catedràtic que ab un curs expliqués lletras als que 'n volían apendre, els matriculats de la Facultat, y que 'n dongués una tintura als que tant se n' hi endonava, als que volían ser advocats, turba de ximplers ben vestits que 'ns ofegava y ab prou feynas ens deixava lloch pera seure. En Milà s' havia hagut de subjectar al programa que l' inutilisava, privantli d' explicar lo que sabia. De las quatrecentas pàginas del seu llibre de text *Principios de literatura general y española*, tot just cinquanta una al cap-de-vall tractavan de la literatura espanyola, trinxada en notetas com á telegramas. Y de lo que ell era veritable mestre, de la cansó de gesta, del romans caballeresch, de la poesia popular, res, ni un mot. El curs se passava ab l' estètica y la preceptiva literaria, que 'ns apreníam per forsa, sense gens d' interès, perque certament no s' ho valia.

Encare lo més graciós era lo d' una altra assignatura de la Facultat de Filosofia y Lletres, que no s' arribá á explicar may. Els de Ciencias necessitavan com á preparació la Geografia astronómica y física, y com qu' els de Filosofia tenían la Geografia històrica, vetaquí qu' ens en fan un curs de tot. El catedràtic, qu' era 'l Sr. Vidal y Valenciano (ó Vidal de Valenciano, que 's deya després), se 'n sortia molt senzillament explicantnos... l' *Astronomía Popular* de Flammarión... ¡Apa; vé a apendre Geografia històrica! Quan s' arribava á la descripció de la terra, éram al Maig, y bonanit y bonhora.

Las lliçons d' en Milà, á classe, eran, donchs, ben poch profitosas. Feya prop de quaranta anys que 'l mestre las donava, y n' hi havia pera aborir-se devant d' aquella tropa de minyóns distrets y ganduls, que de vegadas, molt poquetas, se posavan á fer soroll... ¡*Stultorum numerus est infinitus!* deya en Milà mirantsels un instant; y seguia la lliçó. Molt poquetas vegadas li mancavan de respecte; perque en Milà era respectat y estimat. Fins el renom de *ballena literaria* que 'ls estudiants li van treure, se pronunciava ab un tó que no era may de burla.

Jo tampoch hi he après molt ab en Milà, de sentirlo. A casa seva el vareig veure una ó dugas vegadas; y no 'n conservo res al enteniment, de las visites. No m' atreya gens la seva manera de pensar y 'm recordo que m' irritava son desdeny de tot lo que no era clàssich. Jo tenia quinze anys y 'm feyan la bullida per dins pensaments y lectures, sobrexcitat además per las furientas batallas del naturalisme. La *Revista de España* m' havia donat «Doña Perfecta» d' en Galdós, la *Contemporánea* d' en Perojo m' obría finestras cap á territoris desconeguts y de París m' arribava la cridoria de las bugaderas de *L'Assommoir* de Zola... Y tot aixó eran «aberraciones» pera en Milà, que m' executava el sigle XVIII per «sigle francés» ab la condempna dels «falsos filòsofos enciclopedistas»; que després no citava més que la genial ensarronada d' en Macpherson, l' inventor del *Ossian*, y resumia el sigle XIX en una cayguda cap á la més asquerosa degradació, dels «individualistas» «orgullosos» y «escépticos» román-

tichs fins als servidors del «més feo realismo» passant pels que embrutaven l'estètica ab un art «puramente fisiològic».

No; aixó no m'ho podia empassar, y ja desde 'l comensament del curs li discutia las *proposicions* del seu llibre, seguríssim jo de que ni l'artista ni el crítich se fabrican ab receptas, tant com de la inutilitat de las balansetas y dels petricóns pera mesurar la poesia d'un Cabanyes ó d'un Arriaza. *El caudal del artista no debe consistir... los pensamientos del artista deben tomar una direcció estètica... las ideas estèticas deben tender á ser realizadas en el arte.* Tant *deber* imposat me semblava un despotisme... diguemne pueril. Y alló de fer un artista ab l'*estudio del mundo físico y moral y estudio de los modelos*; després, *estudio de la parte técnica* (indispensable, pero sense preferirlo al fi.) *Estudio de la teoría del arte. Cultivo de la parte moral...* Pensava ab el Cellini, y veyia ben clar que tants *estudios* no servían pera res.

Jo sí que portava un intent d'estudiar; pero no pera ser artista. Y si 'n vaig tréurer poca cosa de la classe de 'n Milá y Fontanals, figureuvos lo que 'n treurían els centenars d'aprenents d'advocat que li passaren per davant de la tarima.

Las sevas ensenyansas valgueren pels llibres, y per las conversas ab els aficionats á las investigacions prosaicas y metódicas de la poesia, de las que fou veritable mestre en Milá y Fontanals.

TULP

SOLILLOQUI

Escenari: un chalet de la Garriga.

Don Domingo, sol en una habitació elegantment parada, está assentat llegint l'*Algo* de 'n Bartrina. De prompte, obsessionat per una idea que á pesar seu sembla atormentarlo, deixa el llibre sobre una taula, s'alsa y 's posa á enrahonar.

—Vaja!... No sé, fet y fet, per qué haig d'amohinar-me d'aquesta manera. ¿Que tota la terra s'aixeca en contra meu?... ¡Y bé!... ¿Qué n'haig de fer jo de la terra!... Lo que á mí m'interessa es el cel.

¡El cell!... ¡Es clar! Ves, si no hagués sigut aixó, si jo m'hauria atrevit á donar tan ruidosa campanada!..

Perque (*passejant per l'habitació una mirada reze-losa*) aquí qu'estich sol ja puch dirho; la campanada ha sigut grossa, y las conseqüencias encare més.

¿Quí m'empetava la basa á mí á l'arcaldía? Ningú. Mimat pels de la dreta y pels de la esquerra, ben vist per tothom, la meva ociositat daurada havia trobat en el fàcil maneig de la vara un agradable entreteniment que no 'm deixava temps pera aburrirme.

¿Mals-de-cap?... No 'ls havia conegut. En Gómez del Castillo m'ho donava tot fet.—Senyor Arcalde, firmi aixó; senyor Arcalde, firmi alló; senyor Arcalde, aquí té 'l discurs que ha d'apendre de memoria pera pronunciarlo en la recepció d'aquest vespre; senyor Arcalde, veji si li agrada la petita arenga que li he preparat pera la inauguració de demá...

Á LA VISTA DE LA GARRIGA

—Repari, don Domingo, quina abundó de pebrots y tomátechs se 'ns prepara enguany!...

DON DOMINGO (*apart.*) —¿Si ho dirá pels projectils d'aquesta mena que al tornar á Barcelona amenas-san caure al meu damunt?

Devegades en Maura m' ho escribia: «Está vosté admirable. Ha entés perfectament la seva missió, que no es altra que no fer res. Segueixi per aquest camí sense desviar-se... y hi ha arcalde per anys.»

(Parantse al mitj de l'habitació y donant á terra un petit cop de peu.)

Malviatje el pressupost de cultural... Ell té la culpa de tot. Sense aquesta innovació malehida, jo 'm veuria encare avuy á l'arcaldia de Barcelona, presidint sèssions, colcant primeras pedras, assistint á banquets y festas de gala, repartint empleos, rebent la barretada de tots els barcelonins... que portan barret, y que veyan en mí la menor cantitat possible d' arcalde de real ordre.

Pero vé aquest projecte desdixat, y tot l'edifici de las mevas ilusions va anarse'n per terra.

(Baixant la veu per por de que las parets el sentin.)

A mí, si haig de ser franch, tot aixó del pressupost de cultura m' importa tres pitos. Potser ni hi arriban á tres.

Sí, senyor; ¿per qué m' ho haig de callar? M' havia escoltat la lectura de la base quinta com qui sent ploure. Y si tant m' apuran, fins diré que 'm semblava molt enrahonada la tal base quinta.

Pero ¡ay! (un suspir) sortir la desgraciada base á l'arena y comensar á presentarse'm comissions va ser tot hú. Días hi havia en que la professó durava horas.

(Imitant la veu y 'ls gestos dels diversos comissionats.)

—Senyor Arcalde, en nom de las classes morigeradas de la Fransa Xica vením á demanarli que suspengui la base quinta del pressupost de cultura.

—Senyor Arcalde, la *Radical Pirotécnica* del pont dels Angels vol que aixó de la cultura 's tiri endavant.

—Senyor Arcalde, un grupo de primers contribuyents de la plasseta dels Peixos protesta contra 'l pressupost de cultura.

Y senyor Arcalde va, senyor Arcalde vé, las comissions anavan passant y jo 'm deya en l'interior de la persona:—Canteu, canteu! Per una orella m' entra y per l'altra 'm surt.

Desgraciadament,—ó afortunadament, expressat ab més propietat—un digne sacerdot que 'm porta molt afecte va avisarme.—¿Ja ho sab—va dirme—que si aproba la base quinta anirá al infern?

¡Macatxo! Vareig fer un brinco... Lo qu' es aquésta sí que no me la esperava...

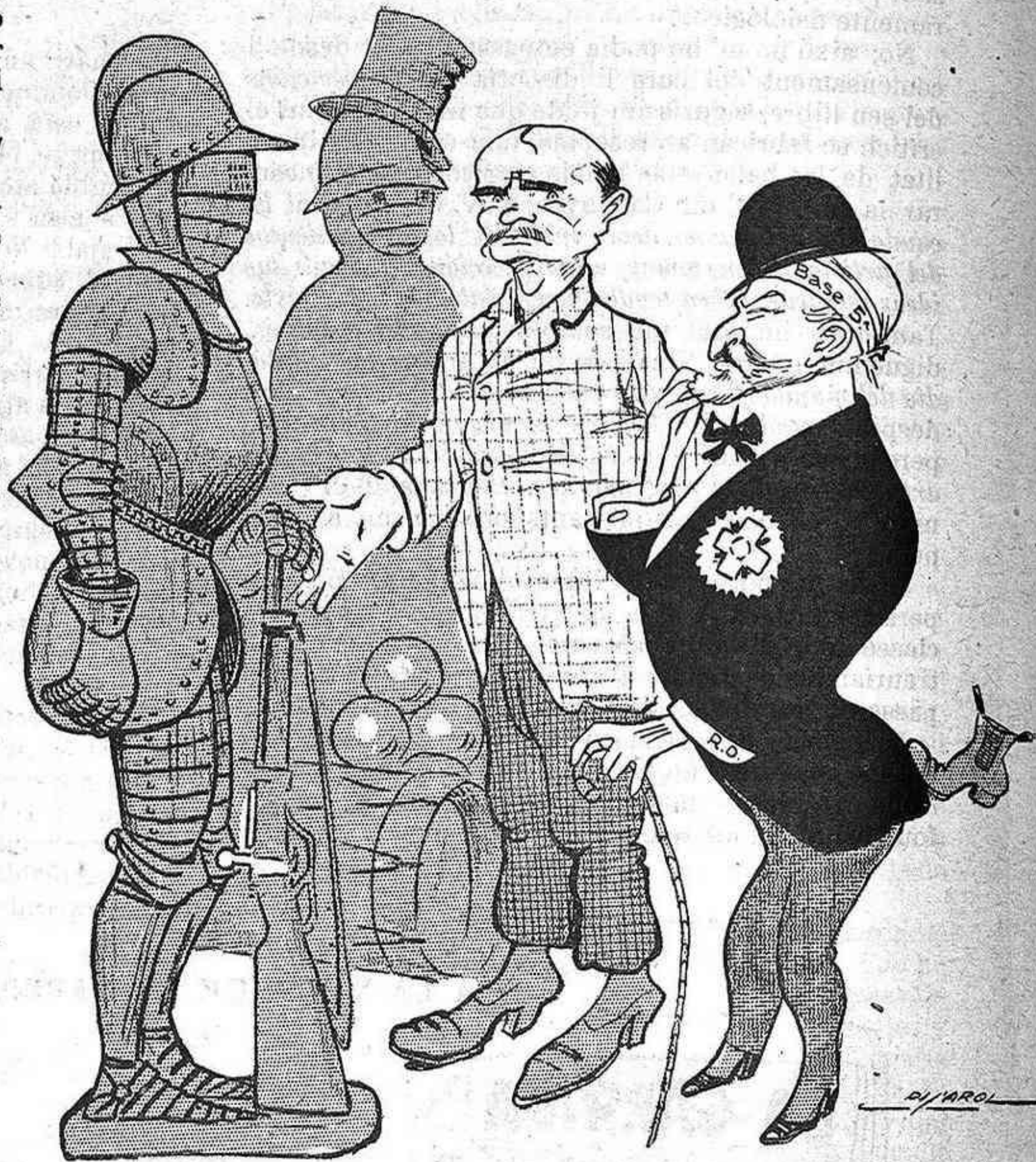
¡Al infern!... ¡Ah, no!... Jo podré aconsolar-me de pendre una votació, de perdre 'l temps, fins de perdre un bon ápat, pero ¿de perdre el cel?...

Després dels quartos que pera guanyarlo m' he gastat ab las obras del cimbori de la Catedral, ¿volen que per una trista base quinta vaji ara á enviarho tot á passeig?...

No: el capellá té rahó, la familia té rahó, els vehins tenen rahó... ¡Jo no podía per cap concepte aprobar el pressupost de cultural!...

Ja ho sé que 'l meu acte 'm portará grans perjudicis; que may més la noya será reyna dels Jochs Flo-

Á CA'L DRAPAIRE

—Voldria un traje de passeig, que fos de tota confiança...

—Donchs, si m ha de creure, prengui aquest. Per llegums que li tirin, no hi pendrá mal.

rals; que no podré tornar á Toulouse á fer l'home ab la representació de Barcelona; que 'ls urbans, casi obra meva, no vindrán á donar guardia á la porta de casa; que 's tornarà aygua-poll l'idea d' alzar un monument al meu papay...

En cambi, sé de segur que aniré al cel... ¡al cell... ¡Quina ditxa!...

(Rendit per la emoció, torna á assentarse y agafant altra vegada el llibre, l'obra maquinament per la página 90 y mudant de color, llegeix:)

«¿Y si luego resulta que no hay cielo?»

(Teló pausat.)

A. MARCH

GLOSARI

Ja'ls senyors de la «Molestia Social», les senyores que firmen lo que no saben, els lluisos, les «Hijas de María», les «Cucurullas», els de la «Confraria del Merduix Mistic», els de les «Conferencies de Sant Ximplici», els de la «Congregació Pastoral», els conservadors del troç de pa, han lograt posar una falca al Presupost de Cultura, pera tranquil·litat de la seva ànima i defensa de la botiga.

El senyor arcalde no era un creient. L'home que dubte tants i tants dies no se'n pot dir, que sigui un creient, perquè

la religió no n'admet de dubtes. Però va veure gent tant mudada que li deien que posés el veto; va veure tantes senyores que se'l miraven amb ulls tendres pera que aturés al maligne esperit, que volia fer de les seves ensenyant de lletra a n'els que no'n saben; va rebre tantes comissions de persones influents que saben influir am bons modos; va veure trontollar tants convents al peu de Vallvidrera i del Tibidabo, que'l cor se li va enternir, i va firmar, am lletra indecisa i tremolosa.

L'home devia dir-se segurament: « En aquesta terra que llegeixen tant pocs, què hi fa que hi hagi dos mil infants més que no sàpiguen de llegir? Si no tenim de saber de lletra, què'n treurem de les biblioteques? Si no anem a les biblioteques, què'ns poden ensenyar en els Museus? Per quatre llibres, i quatre quadros, i dos mil infants culturables, jo quedo malament am tres classes: amb el clero, am les senyores i amb els que no són clero ni senyores per indecisió de creencies. » I després d'haver perdut tres nits, va acabar per posar la rúbrica.

Afortunadament, no hi ha cap rúbrica que aturi'l caminar d'un poble. Ara que l'arcalde's fa am catòlics, ja deu sapiguer que tot és cendra; i si l'home és cendra i la dona és cendra, i la « Defensa Social » és un cendrer, què no serà

la firma d'un arcalde? L'arcalde ha mort el Presupost? Doncs visca'l Presupost de Cultura! L'arcalde ha firmat una cosa? Que Barcelona en firmi una altra. La « Defensa Social » no vol competència? Doncs que tanqui l'establiment! L'arcalde pot haver guanyat quaranta dies d'indulgència, però la diligència de la Ciutat durarà més de quaranta dies. Els barcelonesos el condemnen a excomunió plenaria.

XARAU

LLIBRES

DAFNIS Y CLOE, per Longus.—Aquesta hermosa pastoral, clàssich model de literatura bucòlica, ahont, en mitj de la més tendre y subtil poesia hi batega l'amor més natural, en el veritable sentit d'aquesta paraula, ha sigut espléndidament honorada, diguemho aixís, per un entusiasta bibliófil, en Ramón Miquel y Planas. Ell ens presenta la obra de 'n Longus traduhida ab gran cura al catalá, enriquida ab un prólech explicatfu y adornada ab unas quantas ilustracions originals de 'n Triadó que casan admirablement ab el text, formant el llibre un conjunt harmónich que convida á fullejarlo y á assaborirne las bellasas.

EL « FAR NIENTE » MANDROSET

—Si ara, que 'l temps es tant dols,
trobo gust en fer la siesta...

!conteu qué succehirá
passada la Primavera!

PSICOLOGIA COLECTIVA MORBOSA, per *Pasqual Rossi*.—L' eminent professor de psicopatologia de Cosenza estudia en aquesta obra las teories, els medis y la finalitat de la educació colectiva ó de las multituds; analisa ab profunda observació las epidemias morals dels pobles, tractant ab clara exposició y ab admirable ull clínic de totes las manifestacions populars que tendeixen á fer obra cultural entre las últimas capas de la societat. És en resum, un llibre útil y plé de amenitat que la intel·lectualitat espanyola discutirà indubtablement.

La obra de referencia, traduïda del italià per M. y C. Santiago-Fuentes, consta de dos volums y forma part de la *Biblioteca de Ciències Filosòfiques y Experimentals*.

XXV CONFERENCIES DONADES Á LA ASSOCIACIÓ WAGNERIANA.—Ha fet *santament* la Associació dels wagneristas barcelonins al enclore en un volum la seva tasca artística-literaria corresponent als anys de 1902 á 1906. De la activitat y vida de la citada entitat ne dona claríssima demostració aquest llibre simpàtic, que consta de vinticinch conferencies donades á càrrech de importantíssimas personalitats literarias y musicals. Entre altres conferenciants, recordém als senyors: Pedrell, Maragall, Pena, Ribera, Doménech Espanyol, Montoliu, Viura y Adrià Gual, quinas firmes tindran segurament prou forsa pera fer interessant y atrayent la lectura de la nova publicació.

EL MITO DE PSYQUIS, per *Adolfo Bonilla y San Martín*.—Es la evolució històrica del mite de Psyquis, comensant desde son vell origen. La primera part explica la faula, relacionantla ab la seva tradició á Espanya. La segona, analisa filosòficament el símbol, y acaba el llibre ab la encoratjadora afirmació següent: Si com Psyquis, l' home 's detingués devant lo impenetrable, tampoch logriria com ella l' amor y la gloria.

Es un dels bons treballs de erudició filosòfica que hagin vist la llum en nostres dies.

INVOLUCIÓ, per *Salvador Albert*.—La majoria dels treballs que conté aquest tomo no 'ns eran desconeguts, per haverse publicat en una revista catalana. Mes ha fet bé el senyor Albert en reunirlos en un volum, porque valen la pena d' esser dignament estotjats. La prosa d' aquest autor s' ha distingit sempre per certa profunditat filosòfica que ab tot y no descobrir pretenciosas ampulositats enclou molta, pero molta *miga*, com diuen els castellans. En altres obras s' havia ja donat á coneixe l' apreciable escriptor empordanés com á psicòlech de finíssima observació y de imaginació subjectiva; en sa darrera, *Involució*, acaba de refermar las esmentadas qualitats afeginthi una condició definitiva y indispensable pera tot literatpensador: l' aplom que dona la experiència.

EL HOGAR Ó EL TRATO SOCIAL, per *Laura García de*

OPORTUNITAT

Dirigintse á una visita que 's presenta á la porta del menjador:

—¡Entri, entri! Vê com l' anell al dit. En aquest precís moment hem acabat de dinar.

Giner.—*Arte de embellecer la vida* es el subtítul d' aquest llibre essencialment cultural, y ell sol explica tot el seu objectiu y tota la seva transcendència. Tal com el món està establert, no n' hi ha prou ab ser bó, honrat, treballador y decent en l' ampli sentit del mot; cal, además, estar al tanto de la moda y la urbanitat del actual moment; cal coneixer las reglas de la cortesía mundana y els preceptes pera 'l bon tracte social; cal saber las lleys d' educació que imperan en els salons, las costums regnants en tota mena de relacions, etc. Y aixó es lo que 'ns ensenya aquest llibre altament civil. Empapats de las sevas sanas doctrinas, la nostra presencia 's farà agradable en qualsevol lloch, y podrém alternar ab tothom sense por al ridícol; dominarém la etiqueta, farém honor al compliment y á la galantería, ens captarém bonas amistats y... ens estalviarem moltes planxas. El text té además, una sabor literari y una amenitat que honran la experta ploma de la senyora García de Giner.

ALTRAS PUBLICACIONS REBUDAS:

Barcelona Selecta.—Vé á ser un anuari pera las familias,

quins principals assumptos, ademés del calendari, son una detallada descripció de la vida barcelonina, un nomenclator de personalitats, una guia de la ciutat y una secció d'anuncis. El llibre conté varias ilustracions y fotogravats.

... *La Presentalla*, per *Apeles Mestres*.—Comedia en tres actes, estrenada ab éxit á Romea. En la secció corresponent, se'n va parlar á son temps.

... *Relaciones Comerciales Hispano-Americanas*, per *Ramón de Olascoaga*.—Conferencia dedicada á la Cámara de Comers de Bilbao.

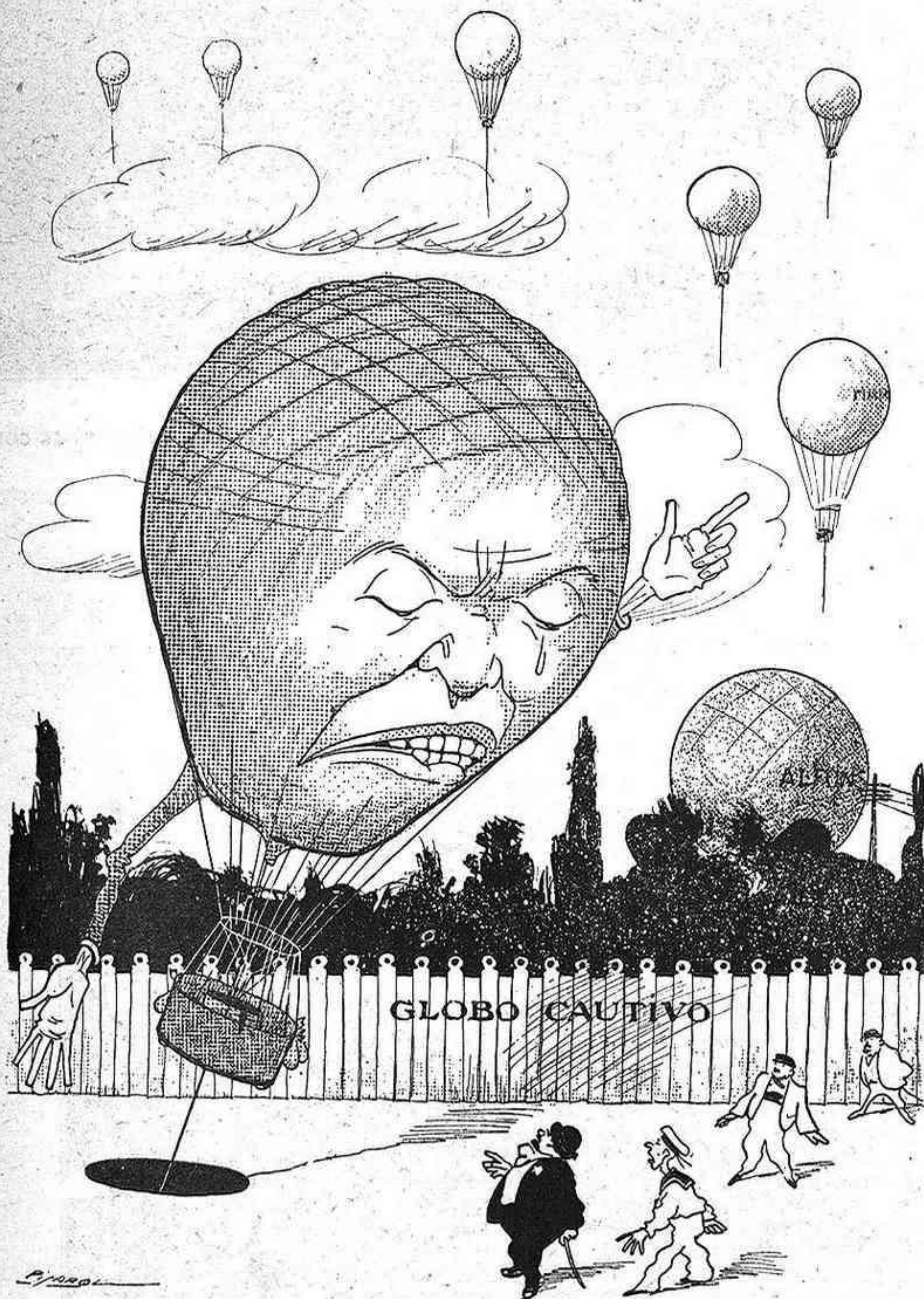
... *Peus de Plom*, per *Joseph Burgas*.—Es un monólech de un tó cómic molt pujat, que s'está representant á Romea ab aplauso de la cassola.

SEPT-SCIENCIES

FLOR-Y-CULTURA

Que 'l Maig és el més espléndit
de tots els mesos del any;

«HORS CONCURS»

Y parlá el globo:

—¡Malviatje,
que desigual es el món!
¡Jo fermat al esclavatje,
y els altres... qui sab ahónt!

qu'entre tota la dotzena
no n'hi ha un altre com el Maig;

Qu' en aquest temps és la vida
més vigorosa que may;
que las donas son més bellas
y els homes son més galants;
que 'ls arbres s'omplan de fullas,
de glòbuls rojos la sanch,
el Parque Güell de sardanas,
y els pobles de Jochs Florals;

Qu' és la época més florida
y hermosament fecondant;
que hi ha un niu á cada branca,
y á cada finestra un ram,
y una cansó á cada llabi
y á cada pit un volcán
y á cada escaleta fosca
un parell d'enamorats,
tot aixó és, entre nosaltres,
cosa que tothom ja sab
perque ho diuhen tots els poetas
gayrebé cada any igual,
y encare qu' ells no ho diguessin
també ho hauríam notat.

A més d'aixó, també saben
si no tots, molts ciutadans,
que aquest any hem tingut festas
anomenadas de Maig;
que hi ha hagut Funcions de gala;
Comedia gratis de franch;
Concursos de sardanistas;
y Homenatjes dedicats
á tres fills d'aquesta terra
que per ella han *peleyat* (1)
sens mes armas que la ploma
el seu gran cor y el seu art. [ben

Aixó, és cert que alguns ho sa-
pro de molts també és vritat,
que al sentir parlar de festas
no han sapigut de quin sant.

Entre 'l *Bruch*, y *Saragossa*,
Don Jaume, y els *Jochs Florals*,
la *Poesía*, y la *Cultura*,
s'han fet un capdell tan gran,
que no és capás de desfelshi
ni 'l sabi Valentí Camps.

Aixó vol dí, al meu entendre,
que 'ls poetas han de mirar
de que tothom se'n enteri
dels seus versos y els seus cants.

Que no quedi la seva obra
reduhida á afalagar
á unas quantas senyoretas
de la bona societat.
Que no vulguin sols un públich
d'escullits y aficionats;
qu' ensenyin á tot un poble
á sentí amor pel seu art;
que ab menos poesia grega
y ab més esprit catalá
procurin escriure estrofas
curtas, claras y vibrants
que puguin arribá á l'ánima
de las classes populars.

No vol dí aixó qu' esdevinguin
uns *Lerruxos* del Parnás,
sinó, que mirin al poble;
que recullin els seus planys;
que li endolceixin la vida
brindantli franca amistat.

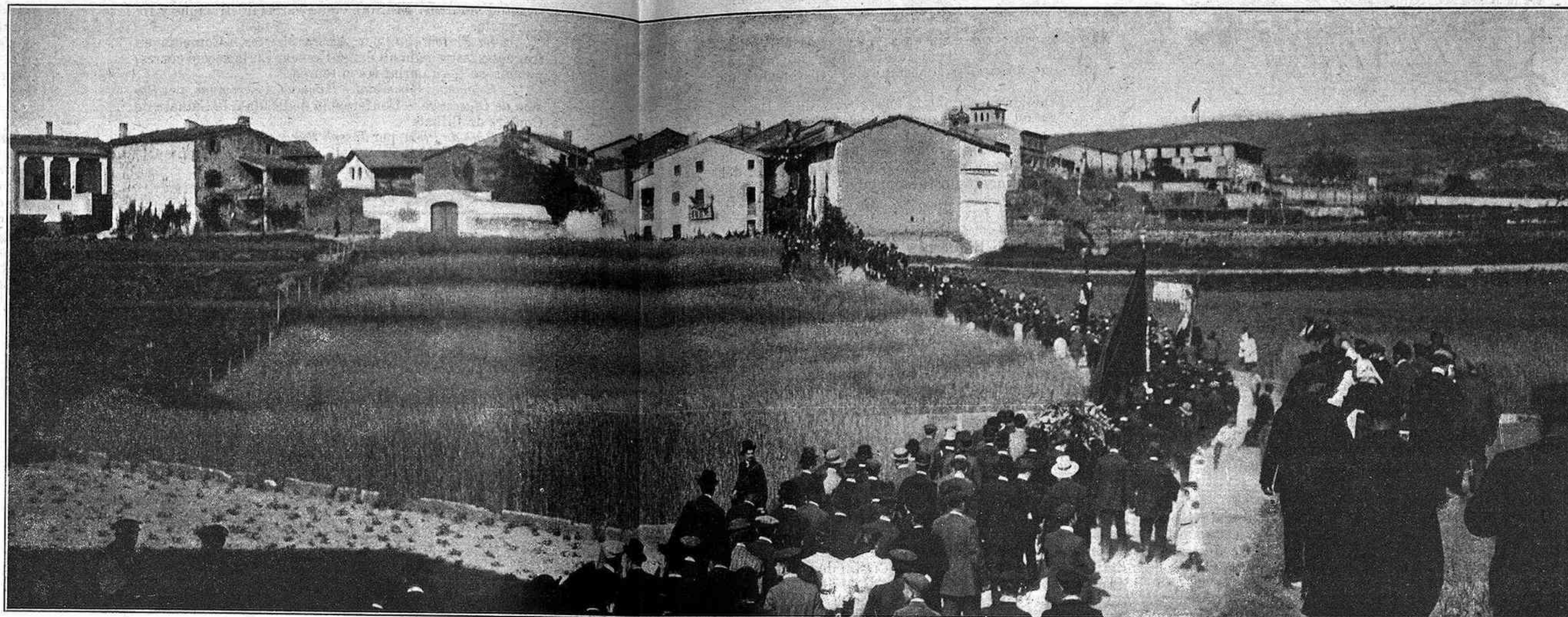
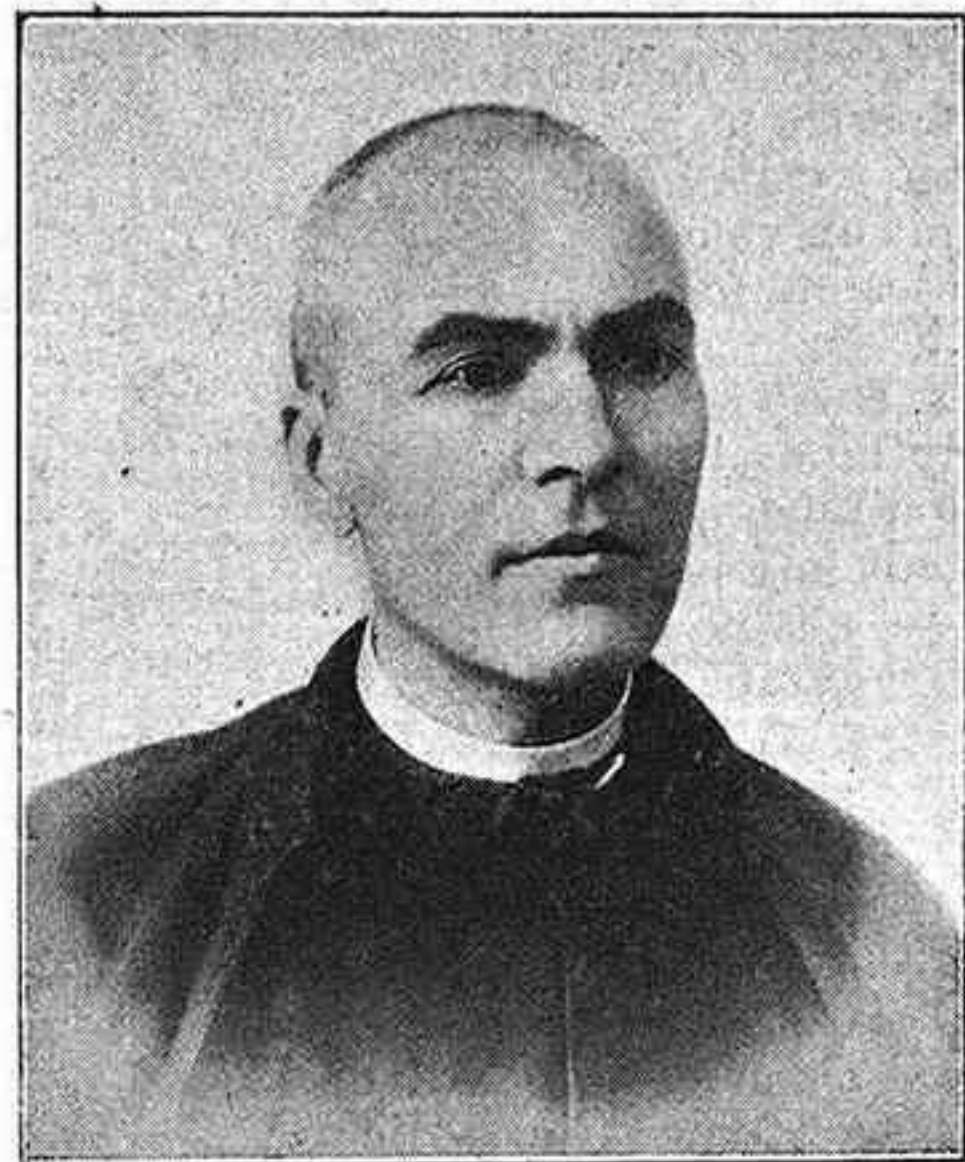
Y aixís d'aquesta manera,
d'aquí uns altres cinquanta anys,
la gent sabrá qué és *Poesía*
y qué son *Flors naturals*,
y al parlarli dels *Poetas*
no riurá per sota 'l nás.

PEP LLAUNÉ

(1) No aludím al ilustre Sr. Me-
nendez Pelayo.

LA SENMANA GRÁFICA

8 de Maig. —Las comissions barceloninas arribant á Folgarolas, poble natal de Mossén Jacinto Verdaguer.

Inauguració á Folgarolas del senzill monument dedicat al autor de *L'Atlantida*.

9 de Maig. —S' inaugura al Parch de Barcelona el bust del popular escriptor Emili Vilanova.

LICEO

En Garbín es un tenor que conta ab grans simpatías á Barcelona; *Manón* es una ópera que ha agradat sempre als barcelonins; no es d'extranyar, donchs, que las representacions de la inspirada obra de Massenet se vegin del tot animadas. El celebrat artista conserva sas notables facultats de cantant, frasseja ab gust y engega els pinyols ab acert y netedat; fentse aplaudir per la forsa dramática que dona al personatge. Fou aclamat en el *duo*, en l'aria del *somni*, y la famosa escena del Sant Sulpici.

La senyoreta Baldassare, soprano, va dir sa part ab discreció. Els coros regulars; y la orquestra, baix la bona direcció del mestre Vitale, va cumplir degudament.

**

Pera dimars d'aquesta senmana estava anunciada la *reprise* de *La Bohème*, quins papers de Mimí y Rodolfo havían d'anar á càrrech dels celebrats artistes Lina Pardini y Garbín.

El género era de tota confiança; no era difícil augurar que la botiga s'ompliría de parroquiáns.

ROMEA

Ratxada de beneficis y funcions de gala:

Darrerament han celebrant el seu la distingida dama jove Marta Cazorla, ab *Batalla de Reinas* y *El bon policía*; y l'aplaudit actor Vicens Daroqui ab *En Joan dels Miracles* y *Les ales de cera*. Abdós varen resultar bastant concorreguts, donadas las numerosas simpatías ab que contan tan apreciables artistas.

—Dimecres, funció extraordinaria en honor de En Ig-

PREPARANTSE PER ANAR Á SITJES

(Ab motiu de la Carrera d'Automóvils «Copa Catalunya»)

—¿Ahont vas?
—A fer la Copa.
—Espéram, que vinchi!

nasi Iglesias, ab motiu del éxit franch obtingut per sa darrera obra, ab programa escullit del seu repertori. Com es de lley, no hi van faltar espectadors ni aplaudiments.

**

Ahir degué estrenarse una obra en tres actes de l'Adrià Gual, titulada *Pobra Berta!* quina impressió no 'ns es possible exteriorisar en aquest número, per manca de temps.

El títul sembla mes aviat de una novela de 'n Luis de Val que de un drama del propulsor del modernisme, pero, com que 'l nom no fa la cosa, deixémnos de comentarís y pronóstichs, y esperém. Esperém ab el bon desitj de que la nova producció del original creador del *Teatre Intim* obtinga un éxit espontani.

TÍVOLI

El pillín de Gangonete, de 'n Burgos, Carmona y Fontanals, ab música de Esquerrá y Fontanals va ser acullida favorablement. El llibre té quelcom interessant, pero peca de lánquid en alguns punts. La música té números agradables.

La interpretació bastant fluixeta.

**

Demá, dissapte, si deu ó el batlle no hi troban alguna *base quinta*, s'estrenará una obreta titulada *El tío León*, en la qual hi debutará el notable actor senyor Pinedo.

ELDORADO

Ahir, dijous, inaugurarà sa temporada d'estiu la notable companyia cómic-dramática del *Teatro de la Comedia* de Madrid. El personal es, en sa major part, prou conegut de nostre públich, formant un quadro bastant complet y figurant en primer terme las senyoras: Conxa Ruiz, Nieves Suárez, Irene Alba, Julia Martínez, y els senyors: Santiago, Ramírez y García Leonardo.

Conta la companyia ab vuyt obras novas de éxit *premeditat*, además del repertori escullidíssim de costum.

En la impossibilitat de donar compte de aquesta inauguració, aplassém pera la senmana que vé la corresponent nota.

PALAU DE LA MÚSICA

Ab tota solemnitat va celebrarse la IV Festa de la Música Catalana. El Palau estava brillantíssim. Foren guanyadors de distints premis: el doctor Viñas per sa composició *L'Encís* (chor mixte), qui nombrá reina de la festa á D.ª Julieta Novelli, en J. B. Lambert, per varias obras de diferent carácter; mossén Romeu y el senyor Sanxo Marraco, per una colecció de *Motetes*; la senyoreta Farnés y el Sr. Vigo, per unas cansonetes populars; el Sr. Montserrat, per unas composicions pera cant y piano; el Sr. Lapeyra, per una colecció de cants; el Sr. Gibert, per unas melodías; el Sr. Furnells, per unas obras chorals desconegudas; el Sr. Buxó, per una *suite* de piano; y algun altre que no recordém.

La festa va resultar agradabilíssima, divent fer constar que hi hagué un discurs *punyo* del mestre Nicolau, y un parlament *virolla* del senyor Cabot que foren molt aplaudits.

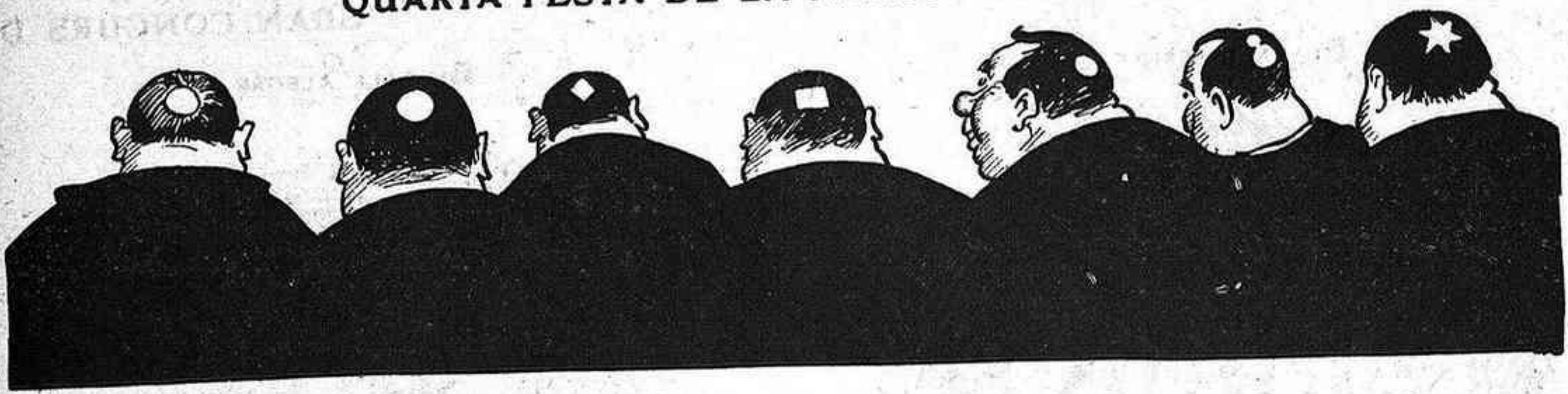
L. L. L.

ESQUELLOTS

Entre las diversas festas, totas molt agradables, que ab motiu del Cinquantenari dels Jochs Florals s'han celebrat á Barcelona, permetis que LA ESQUELLA senyali ab tres

QUARTA FESTA DE LA MÚSICA CATALANA

La sala del Palau del Orfeó, vista á vista de pájaro.

pedras blancas la de la inauguració del bust del gran escriptor catalá Emili Vilanova.

Modest y senzill com era, poch podia imaginarse el fidelíssim pintor de las nostras costums populars, que al publicar en 1879 el seu primer llibre se presentava al públich mitj avergonyit d' haver de cantar sol, ell que fins llavoras no havia fet més que articles de periódich—lo que per en Vilanova equivalia á cantar en el coro,—poch podia figurarse, repetím, que ab el temps tindria en el nostre Parch un monument que recordés al passejant el seu nom gloriós y la seva fisonomia franca y simpática.

Barcelona, al perpetuar la memoria del amable escriptor que tant l' estimá y tan bé sapigué fotografiar las sevas costums y perfilar els seus tipos, ha cumplert senzillament un deber, fent, potser, de pas un servey á las generacions futuras.

¡Quánts serán els que, temps á venir, contemplant el bust del insigne escriptor, desde 'l dissapte instalat en el nostre hermós jardí públich, buscarán afanyosos las sevas obras y coneixerán per ellas las costums populars barceloninas del sigle XIX, tan magistralment pintadas en *Pobrets y alegrets, Del meu tros y tants y tants llibres admirables!*...

¿Qué passa aquí?

Els dos diaris lerrouxistas de Barcelona ja no van d' acort.

Qui se 'n vulgui convencer, no ha de fer més que llegir

UN QUE APLASSA EL SEU ENTUSSIASME

—¿Que no celebras aixó de la Independencia, tú?

—No encare, noy. Espero terir aquella viuda rica escabetxada.

la relació que de la sessió municipal celebrada l' altre di-jous publicava l' endemá el fins ara tan ben avingut *dúo*.

Deya *El Progre*, referintse als concejals solidaris:

«Arremetieron contra el pobre Sanllehy y no le dejaron hueso sano.

»Un aplauso cerrado puso fin á la sesión, en la que quedó ejecutado el alcalde.»

En cambi l' altre soci, *El Liberal*, escribía:

«La proposición aprobada nada tiene de molesto para el señor Sanllehy...

»Si el señor Sanllehy aguardaba para tomar una resolución definitiva los acuerdos del Consistorio, ya sabemos cuál será aquélla: volver á la Casa Consistorial.»

Com haurá vist el curiós lector, la contradicció no pot ser més violenta.

Y de la contradicció á la discordia no hi ha més que un pas.

Senyor *Solt*, ja cal que sense perdre temps posi ordre á las filas.

El remat se li esgarría.

¡All right!

Ha sigut proposat pera 'l càrrech de director del mercat d' Hostafranchs don Lluís Fargas, fill del tinent d' arcalde Sr. Fargas de la Flor.

Es pels barceloníns motíu de verdadera satisfacció el veure com l' Ajuntament, concedint al mérit la recompensa deguda, coloca en plassas ben retribuïdas als més próxims parents dels nostres digníssims regidors.

Segons *El Noticiero*, els lerrouxistas han acordat no reelegir, en las vinentas eleccions de concejals, á cap dels individuos del seu partit,—ó partida, ó lo que sigui,— que avuy exerceixen el càrrech.

Com que aquest acort es un desatinó, capassos son d' haverlo pres,

Perque ¿encare no saben els vassalls de don Alacandro que la reelecció dels regidors está prohibida per la ley?

¿A qué, donchs, treu nas aixó de convenir en no fer una cosa... que, efectivament, encare qu' ells ho volguesin, no pot ferse?

Espantosa *debácle!*

Horrorosa *hecatombe!*

Catastrófica *derrumbosis!*

El matador *Fuentes*, aquell torero que conta ab tants devots entre no altres, ha desistit de venir á donar á Barcelona la tan remenada corrida de despedida que 'ns tenia promesa.

Fatalment es cert que se la talla, pero... ay, no se la talla davant nostre!

Ploreu, ploreu ninetas,
que 'l *Fuentes* no vindrá;
que ja té prou pessetas
y no 's vol exposá.

La Vanguardia, diari que 's titula així sens dupte pera despistar als seus llegidors, ha fet *ali* ab el *Brusi* en la defensa del ex-arcaldé Sanllehy.

Gran part d' aquestas defensas, diuhen que tenen per fonament els cigarrets de la *Vuelta de Abajo* que fumava el caciquet dels revisteros que van á la Casa Gran.

La cosa ja es vella. La religió de certs revisteros y las sevas conviccions, guardan sempre una relació íntima ab la calitat dels cigarros que fuman.

EL BALL SERIO

La sardana.

EL BALL ALEGRE

Sevillanas.

Sense els cigarrets, el senyor Sanllehy, no hauria estat tant temps tranquil a la cadira presidencial del Consistori.

Pero el senyor Sanllehy coneixia la flaca de certs revisteros y per aquèsts ha sigut sempre eloqüent, bon home, gran arcalde y tot lo que vulguin.

Llegeixin las sessions del Ajuntament y veurán que cada diari balla al só que li convé al revistero. Diuhen bé dels seus regidors, per dolents que siguin, y mal dels que no ho sont, per bons que 's manifestin. La qüestió son cigarrets.

¡Y aquests son els que pretenen dirigir l'opinió pública!

Els músichs-sardanistas empordanesos que varen anar a las festas de Sevilla han tornat contentíssims de la excursió, fent grans alabansas del bon tracte del poble andalús.

Unicament recordan ab pesar el petit incident de las banderas del qual protestan, desmentintlo en rodó y dient que han sigut víctimas de la mala fé de la eterna fobia clodoaldica.

Es alló que 's diu: Sevilla es el país de las bonas olivas, pero totas las olivas tenen el seu pinyol.

Y aquest va ser un pinyol patriótic d'aquells que costan d'empassar.

Diu que 'n Sanllehy no 's mou,
per ara, de La Garriga...
Bueno, donchs,... ¡que s'hi estiga
fins que jo li digui prou!

¡Yo quiero ser cómico!

En la corrida del diumenge, un dels matadors va dedicar un toro al nostre eminent Borrás.

Y l'actor catalá ¿qué va fer?

Segurament devía agrahir l'obsequi, ab certa efusió.

Y si al oferirli la moña hi hagués vist pintadas las barras catalanas... ja sabém com hauria acabat tot alló.

Ab un pet de petóns a la moña, que hauria fet tremolar al Mestre Olaguer!

Está bé, *La Vanguardia*, defensant al arcalde del rey! Se veu de una hora lluny que no ho fa per deferencia a la personalitat del senyor Sanllehy sinó per simpatía al Eminentíssim.

El senyor Godó ja apunta bé: Ell ajuda a tirar a terra aixó de la cultura porque preveu que 'l día que la mentalitat del poble estigui en alsa... el seu diari anirà de baixa.

Y alashoras, sí que haurá de variar el títul.

De *La Vanguardia* ja no se 'n dirá *La Vanguardia*.

Se 'n dirá: *El pelotón de los torpes*.

En Santiago Rusiñol es un héroe.

Ara li acaban de concedir una medalla d'or en la Exposició de Madrid. Y ja 'n té un'altra de més honorífica en perspectiva.

Anant pel món acabarà per ser l'*August Coca y Poncem* de las medallas d'or.

El pare de *L' hereu Escampa* es al revés del fill: ell tot ho arreplega.

Veritat es que ningú li pot dir mal profit li fassi, porque ab tot y ser l'home de més llibertat! es el més formiga de tots els cigalas-artistas que coneixém. Ell, ademes de tenir un talent privilegiat, té una gran devoció al treball y aquesta es la única manera de que ningú li trenqui las oracions.

Y aquesta es la mare del bè.

Vaya calor!

Ab tot y trobarnos en el benigne esclat primaveral, havém passat uns quants días de calor insoportable.

De tal modo, ha estat aixís, que la nota alegre dels bar-

DANSAS POPULARS

EL BALL SOLEMNE

El zapateado.

BALLADORS SENSE CLASSIFICACIÓ

Els que la ballen magre.

rets de palla está animant ja els nostres passeigs com si 'ns trobessim en plena canfcula.

Un jovenet que s'hi ha fixat, díu al seu pare en tó de súplica:

—Papá: m'hauria de comprar un *jipi* de moda... No veu quanta palla que va sortint ja?...

El bon senyor, fugint d'estudi:

—La biga has de mirar,... y no la palla, home!

Davant de Betlém.

Una florista ambulants'acosta á un senyor que 's passeja de brasset ab una senyora, y li díu entrebancantlo:

—Senyoret, cóprim aquest ram per la senyora.

El senyor mou el cap negativament. La florista insisteix, y per últim el senyor exclama tot cremat:

—Quina impertinencia!... Te dich que no, es inútil... ¿Que no ho has conegut, que aquesta senyora es la meva dona?...

NOTAS DE CASA

L'Orfeó Gracienc tingué l'amabilitat de invitarnos al Concert popular donat al teatro Modern el passat diumenge.

∴ També l'Ajuntament de la vila de Arbós ens ha convidat á la vetllada que en Homenatge á la memoria del rey En Jaume I celebrarà demá dia 16 á las 10 de la nit.

∴ Ab el concurs de las tres seccions que 'l constituheixen, dirigidas pel Mtre. Pere Serra, doná el passat divendres l'Orfeó Barcelonés un concert dedicat als socis d'aquesta entitat.

∴ El diumenge 21 del vinent Juny, diada de la Patúm, se celebrarà á la ciutat de Berga un Concurs de Sardanistas baix el patronat del Ajuntament y del Foment de la Sardana.

FELIS IDEA

Un senyor conegut meu
que va sempre *gras* d'hermilla

y sab ell que jo hi vaig *prim* lo mateix que una trenyina, després d'estrényem la má poch més ó menos va dirme:

—Escolti, y parli ab franquesa:

¿á vosté li agradaria viure de renda com jo?—

Al sentí aixó, desseguida un núvol me tapá 'ls ulls y boy fentme 'l cap tintinas, vaig respondre un *si!* tan sech que creya 'm tornava ximple.

—Donchs, bé: si compra uns quants *Norts*,

Interiors, alguna finca, terrenos de la *Reforma* y una casa á la *Gran-Via*,

ja pot estar ben segur que hi viurá... ¡no hi té que viure!—

Dit aixó, un *riu-rau* extrany vaig sentí á las mevas tripas y no 'l vaig apedregar... porque eram á n' el tranvía.

ANTON DEL SINGLOT

QUÈNTO

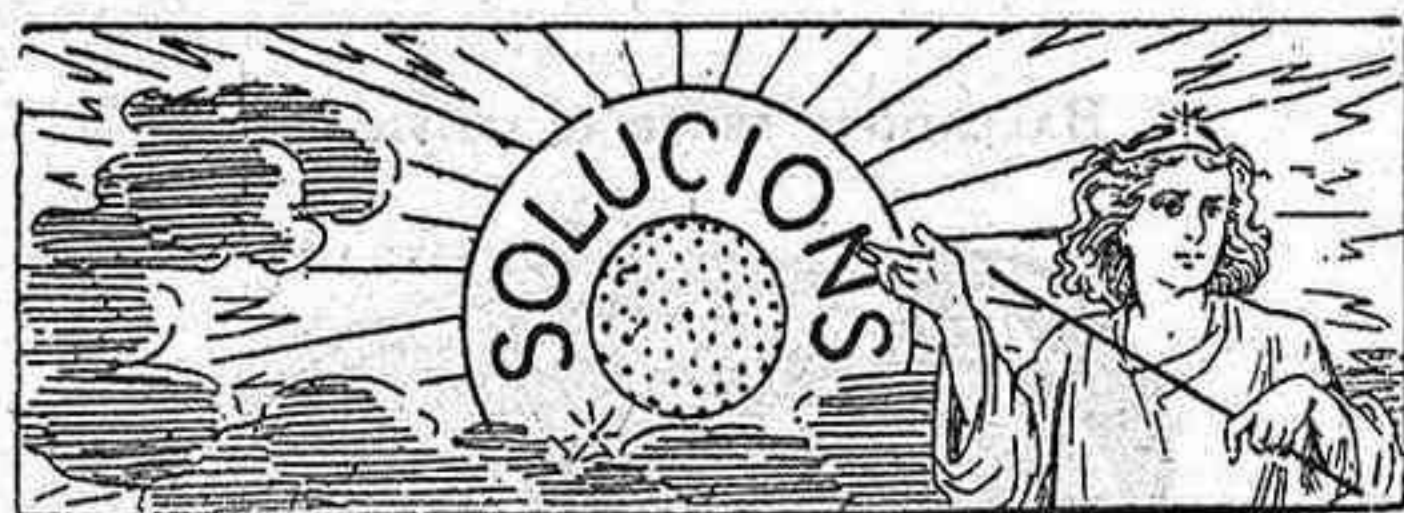
—Vos veig un tant preocupat. ¿Qué us passa? pregunta un amich á n' en Pere Pau.

—Ja vos ho diré, respón l'interpelat. La dóna m' acaba de dir que 'm deixarà; que 'l millor día fugirá y no la veuré més.

—Y aixó us preocupa?

—No. Lo que 'm preocupa es que la coneix molt á la meva dóna, y sé qu' es una poca-paraula.

A LO INSERTAT EN EL PENÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA I.—*Pa-ca.*
- 2.ª ID. II.—*Mà-ni-lla.*
- 3.ª ID. III.—*Co-pa.*
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Darnius.*
- 5.ª CONVERSA.—*Magí.*
- 6.ª SINONIMIA.—*Bàrbara.*
- 7.ª TARJETA.—*Cura de moro.*
- 8.ª GEROGLÍFICH.—*La cansó del enfadós.*

XARADAS

I

—Escolta, *Prima-dos-tres.*
 —¿Qué *hu-quarta*, donya *Total*?
 —Si avuy vé pera 'quí en Marsal
 ja li dirás...
 —¿Qué?
 —No rés.
 —Está molt bé. (¡Ay, que n' es
 eixa dona d' animal!)

A. RIBAS LL.

II

La *primera* es animal;
 la *dos-ters* temps de verb dona,
hu-tres part de la persona
 y nom de un moble 'l *total*.

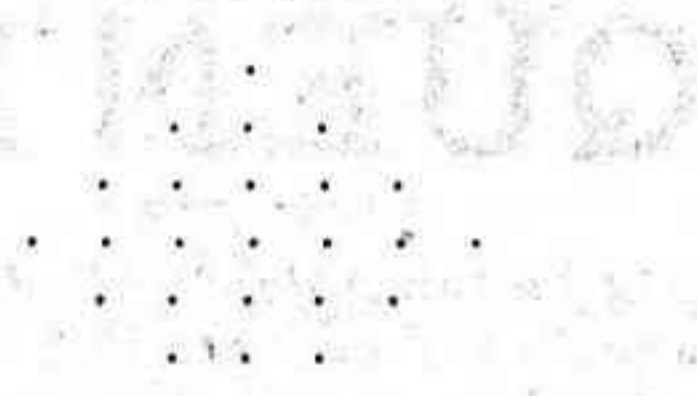
F. JOANET

ANAGRAMA

En *Total* té destinat
 el día del casament
 cassarse tal com Deu mana
 pel *total* del any vinent.

A. ROCA COLL

ROMBO

Substituhir els punts per lletres, de manera que llegidas vertical y horisontalment, diguin: 1.ª ratlla, consonant; 2.ª, número; 3.ª, provincia de Castella; 4.ª, carrer de Barcelona; 5.ª, poble catalá; 6.ª, adverbí, y 7.ª, vocal.

H. NADAL MALLOL

FIGURA NUMÉRICA

7	—Vocal.
6 7 9	—Número.
7 8 7 9	—En las cartas.
8 7 6 5 9	—En els vehículs.
3 7 8 1 5	—Nom d' ópera.
6 7 8 5 6 7 8	—Ofici.
8 2	—Nota musical.
3 5 9	—Part de la persona.
5 8 5 1	—Metall.
1 7 3 5	—Bestia.
1 7 3 4 5	—En molts convents.
8 5 1 7 3	—Nom d' home.
4 5 3 2 8	—Mes del any.
1 7 8 5	—Fruyta.
1 2 9	—Part del any.
6 7	—Nota musical.
5 8 3 5	—Insecte.
1 5 3 6 8 5	—En els peresosos.
8 5 1 7 3 5	—Nom de dona.
5 3 6 5 6 7 8	—En las germandats.
4 5 1 7 3 5 9	—Entre las donas.
1 5 6 8 7 3 5	—Nom de dona.
8 7 1 5 3 7 9	—Els cegos ne venen.
1 5 4 7 8 6 7 1	—En las fábricas.
1 5 4 7 8 6 7 3 5	—Els capellans ne tenen.
1 5 3 8 2 9 5 3 9	—A Manresa n' hi ha.
1 2 3 4 5 6 7 8 9	—Departament d' una casa (plural.)
4 7 5 3	—Nom d' home.
9 7 6 5	—Beguda.
6 7 1 5 6 7 8 5	—Dona artista.

SAMATRUQUIS

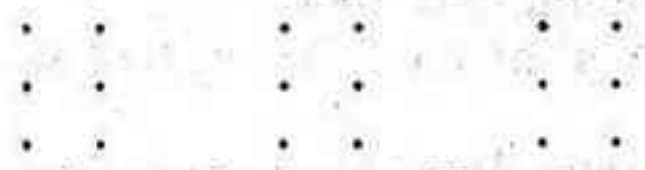
TARJETA

Formar ab aquestas lletres el títol de un drama catalá.

MOKA SOKA Y C.^a

TERS DE SÍLABAS

Vertical y horisontal, 1.ª ratlla: nom de dona; 2.ª: altre nom de dona, y 3.ª: licor.

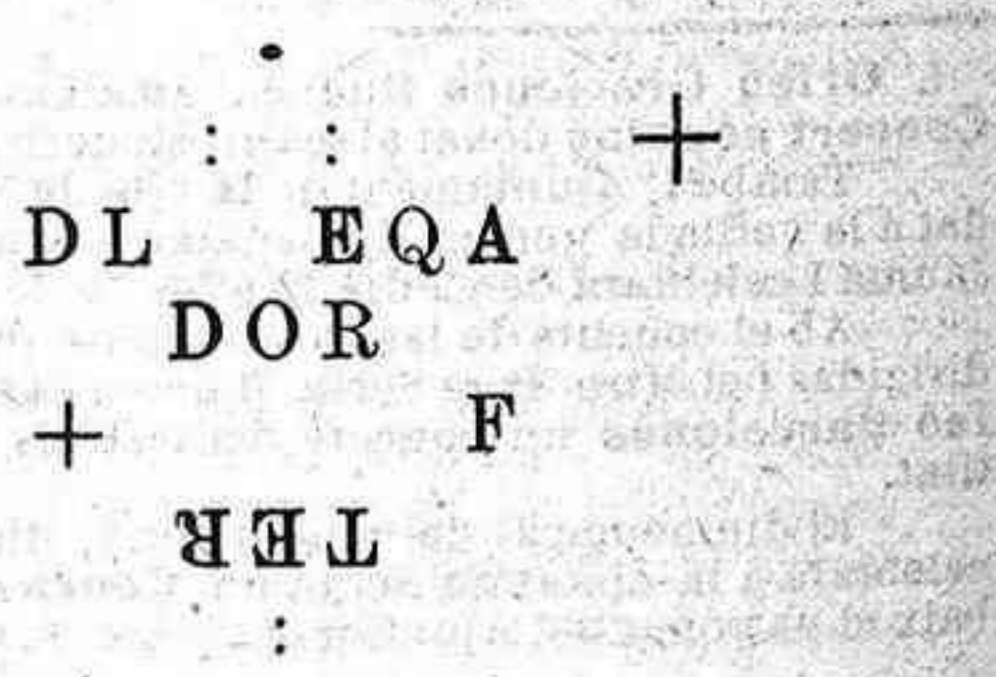
PERE ROMAGUERA

CONVERSA

—¿Ja ho sabs, Ambrós, que 'l Nano ha comprat tres vacas?
 —Sí, ahir vaig veurel y va ensenyármelas.
 —No va dirte á quí las havia compradas?
 —A n' el que 'ls dos acabem de dir.

MIQUEL ROCA

GEROGLÍFICH

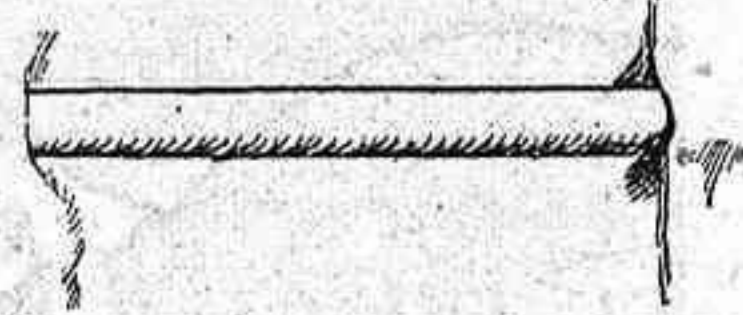
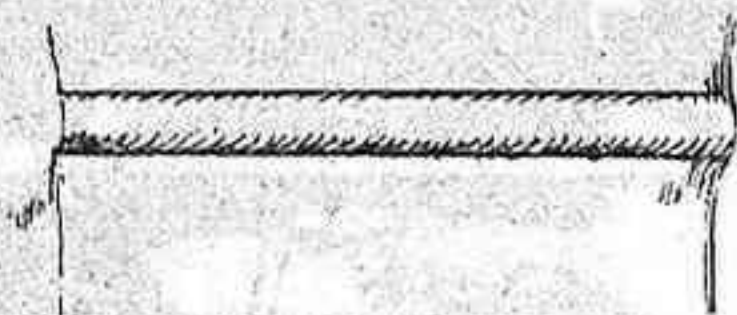
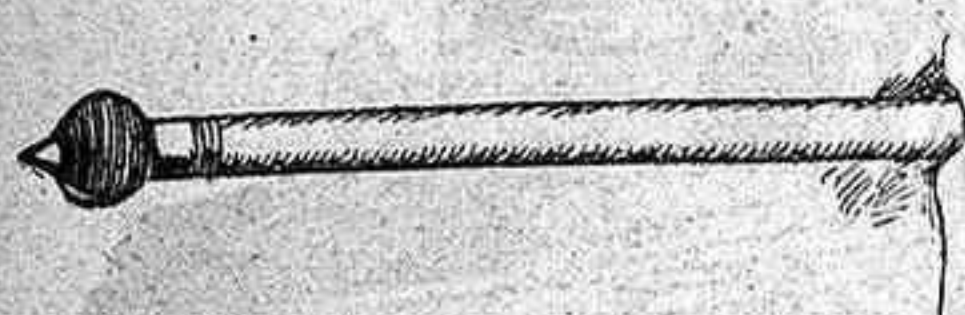

JOAQUINA PUGÉS

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20
 Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
 Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

OBRA NUEVA

Tomo 105 de la popular

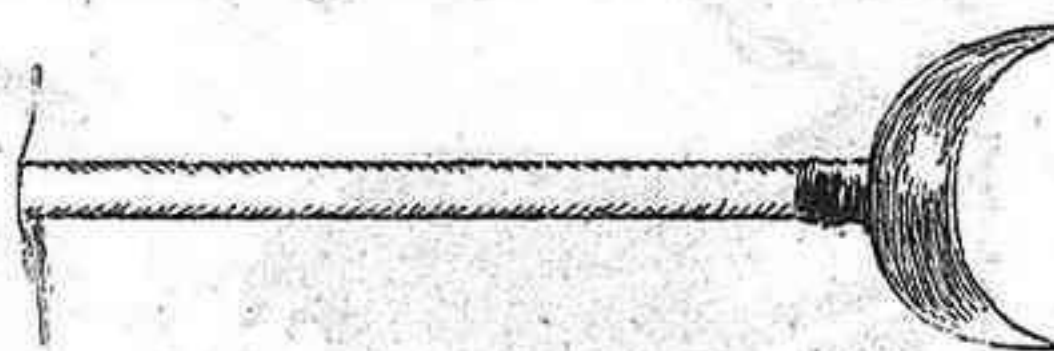
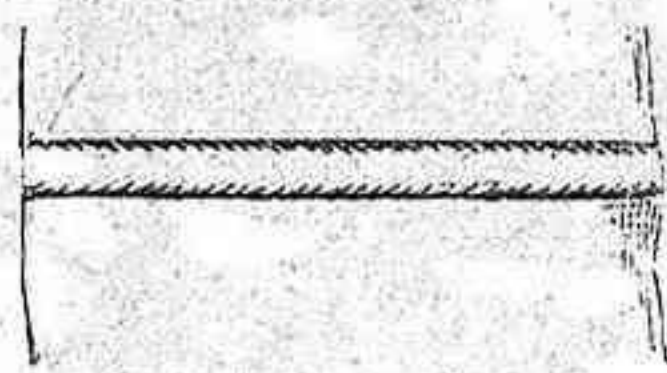
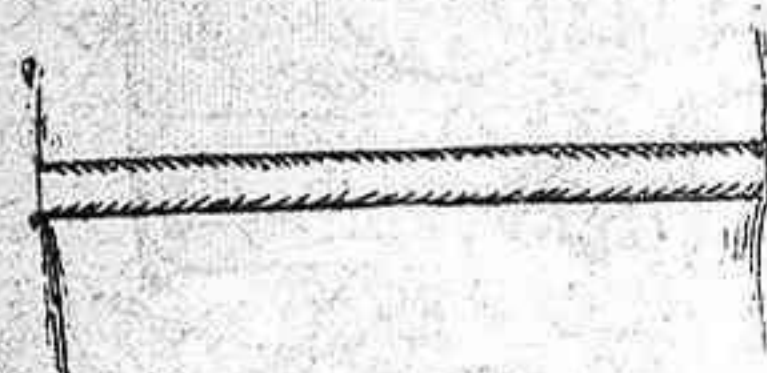
COLECCION DIAMANTE (edición López)
ANTOLOGÍA TAURINA

MANOJO DE SONETOS Y ROMANCES

RECOPIADOS Y ORDENADOS POR

M. MOLINÉ (Caricias)

Un tomo de 192 páginas en 8.º menor. . . . . Ptas. 0'50

Th. HERTZKA

LAS LEYES
 DE LA
EVOLUCIÓN SOCIAL

Dos tomos, Ptas. 1'50

J. RIZAL

EL
FILIBUSTERISMO
 (Continuación de
NOLI-ME-TANGERE)

Dos tomos, Ptas. 2

J. Rosich y Rubiera

MÁQUINAS DE VAPOR
 CALDERAS
 MÁQUINAS DE ÉMBOLO
 y TURBOMOTORES

Un tomo, Ptas. 8

NOVETAT

Felip Cortiella

ANARQUINES

(POESIES)

Un tomo, Ptas. 1'50

J. BURGAS

PEUS DE PLOM

Preu: 2 rals

EL HOGAR Y EL TRATO SOCIAL

ARTE DE EMBELLEGER LA VIDA
 POR LAURA GARCIA DE GINER

Un tomo, Ptas. 4

Encuadernado, Ptas. 5

LEÓN TOLSTOI

LA REVOLUCIÓN RUSA

SU SIGNIFICACIÓN Y ALCANCE

Un tomo en 8.º, Ptas. 1

APELES MESTRES

LILIANA

POEMA ILUSTRAT PER L' AUTOR

Ptas. 15

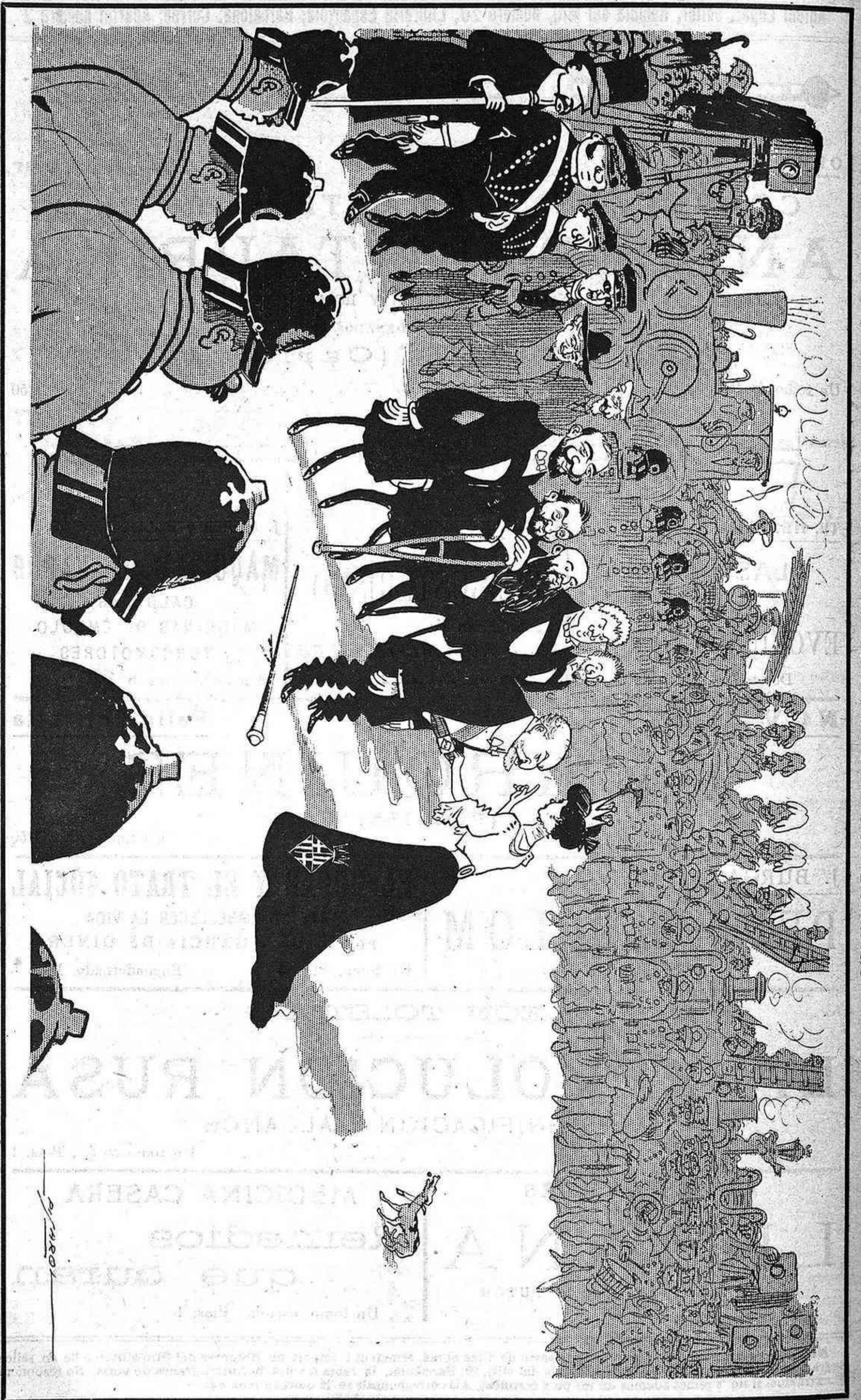
MEDICINA CASERA

Remedios
 que curan

Un tomo, cartoné, Ptas. 1

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

Y un cop el quadro format, es del càrrech despullat.

191801